

Vlastnické právo *ochrana, originární nabývání*

doc. JUDr. Pavel Koukal, Ph.D.
Právnická fakulta Masarykovy univerzity

Ochrana vlastnického práva

- Petitorní ochrana
 - Žaloba na vydání věci (§ 1040, 1041)
 - Žaloba zápůrčí (§ 1042)
- Určovací žaloba
- Publiciánská žaloba na ochranu domnělého vlastnického práva (§1043)
- Petitorní ochrana (obligačně) oprávněných (§ 1044)

Reivindikační žaloba (§ 1040, 1041)

- Žaloba na vydání
- Žaloba na vyklizení
- *Petit žaloby: žalovaný je povinen vydat žalobci automobil zn. XY, výrobní č. YZ, do 3 dnů od právní moci rozsudku (resp. vyklidit pozemek p.č. 1, k.ú. XY)*
- Námitky proti reivindikační žalobě
- Individualizace a specialita
- Neomezená doba pro podání žaloby (vlastnické právo se nepromlčuje), ale možnost vydržení (§1089 a násl. OZ)

Žaloba zápůrčí (§ 1042)

- *Actio negatoria*
- Žaloba na **zdržení se jiných zásahů** do vlastnického práva než je neoprávněné zadržování věci (typicky neoprávněné přecházení přes cizí pozemek)
- nastaly protiprávní následky
- nebo
- existuje nebezpečí jejich opakování

- vztah náhrady škody a zápůrčí žaloby

Žaloba určovací

- Nejde o specifickou vlastnickou žalobou
- Žaloba v **procesním smyslu (§ 80 o.s.ř.)**
- Obecná žaloba využitelná i pro jiné případy (určení toho, že zde právo či právní vztah je či není)

- Není žalobou na plnění
- Podmínkou přípustnosti žaloby je **naléhavý právní zájem** žalobce na určení (např. vlastnického práva)
- Neomezená lhůta pro podání žaloby

Publiciánská žaloba

- Žaloba z lepšího práva
- §1043 o. z.
- *Actio Publiciana in rem*
- Zvláštní ochrana toho, kdo **není vlastník**, ale má k věci **domnělé vlastnické právo**, případně je vlastníkem, ale své **vlastnické právo nemůže prokázat**
- petitorní žaloba
- slabší titul

Petitorní ochrana obligačně oprávněných

- § 1044 o.z.
- negatorní i reivindikační petit
- obecná ochrana detence
- lze použít i na ochranu tzv. virtuálního vlastnictví
- Analogie v § 2 odst. 2 zák. č. 221/2006 Sb., § 41 zák. č. 121/2000

Sb.

Nabývání vlastnického práva

– Originární způsoby

- Privlastnění (§ 1045 - § 1050 o.z.)
- Nález (10.)
- Přírůstek (§ 1066 - § 1088 o.z.)
- Vydržení (§ 1089 - § 1098 o.z.)
- Nabytí vlastnického práva od neoprávněného (§ 1109 a násl. o.z.)

– Derivativní způsoby

- Převod (§ 1099 o.z.)
- Přechod (děděním) (§ 1475 o.z.)
- Na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci (§ 1114

Nález (§ 1051 - § 1065 o.z.)

- „*má se za to, že si každý chce podržet své vlastnictví a že nalezená věc není opuštěná*“ (§ 1051 o.z.)
- nárok na vrácení věci má osoba, která věc ztratila
- nálezce má právo na nálezné (10% ceny věci)
- nalezená věc se odevzdá tomu, kdo věc ztratil, vlastníkovi, obci, případně provozovateli veřejné budovy nebo dopravního prostředku
- pokud uplynou tři roky od vyhlášení nálezů, nabude nálezce, obec nebo jiná osoba, které byla věc svěřena, vlastnické právo k věci nebo k výtěžku za ni strženému
- nález pokladu (nález skryté věci; § 1063, 1064)

Přivlastnění (§ 1051 - § 1065 o.z.)

- věc, která nikomu nepatří
- derelikce
- „nebrání-li tomu zákon nebo právo jiného“
- Domněnky v § 1050

Přírůstek (§ 1066 - § 1089 o.z.)

- **Přirozený** (plody, naplavenina, strž)
- **Umělý** (zpracování, smísení, stavba, přestavek)
- **Smíšený** (osetí cizím semenem, osázení cizími rostlinami)

- Věci movité, věci nemovité

- Separace, percepce

- Plody oddělené, neoddělené

Zpracování (§ 1074 – 1077 o.z.)

- Zpracování je tzv. **reálný akt**
- **upřednostňuje se dohoda**

- vznik jiné věci s vyšší hodnotou

- Zpracovatel
 - byl v dobré víře
 - nebyl v dobré víře

Smísení (§ 1078 – 1081 o.z.)

- Reálný akt
- **Chybí zde pracovní výkon**
- Smísení pšenice, smísení betonu
- Nároky: požadovat rozdělení, náhrada, spoluvlastnictví
- Dobrá/zlá víra
- Retenční (zadržovací) právo

Stavba (§ 1083 – 1087 o.z.)

- *superficies solo cedit*
- dobrá/zlá víra stavebníka
- **nepoctivý stavebník** má práva jako nepřikázaný jednatel
- po nepoctivém stavebníkovi může vlastník pozemku požadovat odstranění stavby (in integrum restitutio) nebo náhradu škody
- **stavebník v dobré víře** má právo na převod pozemku
- přestavek (§ 087)

Vydržení (§ 1089 – 1098 o.z.)

- **Řádné vydržení** (§ 1089 až 1094 o.z.)
 - *Res habilis, possessio, titulus iustus, fides, tempus*

- **Mimořádné vydržení** (§ 1095)
 - *Res habilis, possessio, tempus*

- Rozsudek NS 22 Cdo 3387/2021

Nabytí vlastnického práva od neoprávněného (§ 1109 –1113 o.z.)

- Originární nabytí v souvislosti se smluvním „převodem“
- **Obecné** (§ 1111) a **privilegované** (§1109) skutkové podstaty
- Nabytí od neoprávněného u věci evidované ve veřejném seznamu je upraveno v § 984
- **Výluky ze skutkových podstat** (§ 1110, 1112 a 1113)
- Hmotné věci
- Obecně úplatná nabytí
- Řádná (platná) smlouva
- Nevyžaduje se předání věci

Nabytí vlastnického práva od neoprávněného (§ 984 o.z.)

- věci evidované ve veřejném seznamu
- stav zapsaný
- vs. stav skutečný
- věcné právo
- za úplatu
- od zapsaného nositele práv
- dobrá víra v oprávnění převést

- **výjimky:** nezbytná cesta, výměnek, věcná práva ex lege

Děkuji za pozornost.